

Kasım 2000 ve Şubat 2001 Bankacılık Krizi

Erhan MORKOÇ

I- Giriş

Türkiye’de 1990 sonrası yaşanan krizlerin temelinde finansal gerekçeler bulunmaktadır. Finansal alandaki krizler sonucu 5 Nisan 1994 kararları alınmış, fakat yeterli sonuçlar elde edilememiştir. 1999 Marmara Depremi de Türk ekonomisini olumsuz yönde etkilemiş, arkasından 1999 Aralık ayında IMF ile Stand-by anlaşması imzalanmıştır. 2000 yılının başında yürürlüğe giren "Enflasyonu Düşürme Programı" 2000 Kasım ve 2001 Şubat krizleri ile birlikte başarısızlıkla sonuçlanmıştır. IMF ve Dünya Bankası destekli "Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı" 14 Nisan 2001 tarihinde yürürlüğe konulmuştur.

Bu çalışmam da bankacılık krizleri ışığında, ülkemizde siyasi gerginliklerle doruk noktasına ulaşan Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizlerinin finans sektörü bazında oluşumları ve kriz sonrası finans sektöründeki gelişmeleri aktarmaya çalışacağım.

II- Bankacılık Krizi’nin tanımı:

Bankacılık krizinin tanımlanmasında farklı yaklaşımlar benimsenmektedir. Caprio ve Klingebiel, sistemdeki bankaların sermayelerinin tamamının veya büyük bir kısmının kaybedilmesini sistemik bankacılık krizleri olarak tanımlarken, devlet yönetiminin bankalara el koyması, birleşmeye veya kapanmaya zorlanması, bankaların mevduatlarına yönelik aşırı çekilişler gibi bankaları olumsuz etkileyen durumların varlığını ise geniş anlamda bankacılık krizleri olarak tanımlamıştır. (Hoggart vd, 2001: 12)

Birçok iktisatçı bankacılık krizlerini sınırlı sayıdaki kantitatif kriterle tanımlamıştır. Lindgren (1996), Demirgüç-Kunt ve Detragiache (1998), Glick ve Hutchison (1999); toplam varlıklar içinde performansı düşük veya geri dönmeyen varlıkların oranının GSYİH’nın yüzde 2’sinden daha büyük olmasını, kurtarma operasyonlarının maliyetinin GSYİH’nın en azından yüzde 2’sine ulaşmasını, bankaların büyük ölçekte millileşmesine neden olmasını sağlayan bankacılık sektörü sorunlarının varlığını ve acil önlemleri gerekli kılan aşırı mevduat çekilişlerini bankacılık krizleri olarak tanımlamışlardır (Demirgüç- Kunt and Detregiache, 1998: 91; Vila, 2000; 237) .

III- Bankacılık krizleri nedenleri :

Bankacılık krizleri, hane halkı ve şirketlerin faaliyetlerini sınırlandırmakta, yatırımların ve tüketimin azalmasını hızlandırmakta, finansal sektörün kredi ve ödemeler sisteminin sağlıklı bir şekilde işlemlerini engellemektedir. Ayrıca, sermayenin yurt dışına kaçışını hızlandırdığından, özellikle bankalar gibi finansal kurumlara olan güvenin yok olmasına neden olmaktadır. Bankacılık sistemine duyulan güven eksikliği ve zayıf bankacılık sisteminin varlığı, bankaların zamanla başarısız olmasına neden olurken, sermayesi zayıf olan bankalara da fonlarını genişletme fırsatı vermemektedir. Sonuçta banka kredilerindeki daralma; diğer kesimlerin sermayelerini küçülterek, firmalar ve hane halklarının yatırım ve tüketimlerini azaltacaktır. Kredi kanalı şeklinde ifade edilen bu mekanizmanın işlemesiyle ekonomideki sermaye birikimi ve prodüktif kapasite olumsuz etkilenecektir.

Goldstein ve Turner (1996: 9), bankacılık krizlerinin ortaya çıkmasında neden olan faktörleri sıralamıştır. Bunlar: Dışsal ve içsel makro ekonomik değişkenlerdeki oynaklık, vade

ve kur uyumsuzluğuna bağlı olarak bankacılık sisteminin yükümlülüklerindeki artış, kredilerde ve sermaye girişlerinde aşırı artışlar, varlık fiyatlarında ani kayıplar, altyapısı zayıf finansal liberalizasyon uygulamaları, aşırı kamu müdahalesi ve krediler üzerinde kontrollerin kaybolması, yanlış döviz kuru rejimleri, muhasebeleştirme, şeffaflık ve yasal yapıda ki eksikliklerdir. Bankacılık krizlerinin nedenleri olarak yukarıdaki faktörleri kapsayan genel bir sınıflandırma yapılırsa; makroekonomik istikrarsızlık ve bankacılık sektöründeki kurumsal kalitenin, dışsal faktörler ve döviz kuru rejimlerinin, finansal liberalizasyon ve mevduat sigortası uygulamalarının en önemli unsurlar olduğu görülecektir.

Bankacılık sisteminde oluşan krizler genellikle gelişmekte olan ülkelerde görülmektedir. Çünkü geçiş ekonomilerinde bankacılık sistemi iki şekilde şekillenmektedir. Bunlardan birincisi bankacılık sistemi içerisindeki mevduata devlet güvencesinin kötü kullanıma açık olmasıdır. Bu nedenle banka sahipleri topladıkları fonları kendi şirketlerine aktarmakta ve banka müşterilerine olan yükümlülükleri yerine getirememektedir. İkinci sistemde ise kamuya ait bankaların görev zararlarının devlete olan maliyetinde gözlenen sürekli artışlardır. Bu durum merkez bankalarının da sağlıklı çalışmasını engellemektedir. Merkez bankasının fiyat istikrarı sağlama fonksiyonunda uzaklaşmalara neden olmaktadır (Yentürk, Çimenođlu, 2003: 75).

IV- Türkiye’de 2000 ve 2001 Bankacılık Krizi:

Haziran 1984 ve Ağustos 1989’da alınan iktisat politikası kararlarıyla, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının bankalarda döviz tevdiat hesabı açtırabilmelerine imkan tanımak da dahil olmak üzere köklü dış finansal liberalizasyon önlemleri yürürlüğe koyulmuştur. 1989 yılından sonra yüksek kamu kesimi açıkları, yüksek yurtiçi faiz hadleri, hızlı kısa vadeli sermaye girişleri ve düşük kur artışları ile ekonomi giderek daha fazla “*sıcak para*” bağımlısı bir duruma düşmüştür. Biriken kamu kesimi iç borçlarının sürdürülemezliği Aralık 1993 – Nisan 1994 finansal krizleriyle açık biçimde ortaya çıktığı halde, benzer politikalara daha sonraları da devam edilmesi sonucunda ekonomi Kasım-Aralık 2000 ve Şubat-Mart 2001 aylarında şiddetli bir bankacılık ve döviz kuru krizi ile karşı karşıya kalmış ve bu süreçte, politik gerginlikler de oldukça ön plana çıkmıştır.

Bankacılık kesiminin kriz öncesi dönemde artan temel zayıflıkları şöyle sıralanabilir:

- 1- Bankaların yapısal problemleri giderek artmış, etkin denetimden uzak ve bankacılık prensipleriyle bağdaşmayan yönetimler yaygınlaşmıştır.
- 2- Borç temininde vadelerin kısılması, döviz borçlarının artmasına ve aktif-pasif kalemlerin vade uyumsuzluklarına neden olmuştur.
- 3- Artan Konsolide Bütçe açıkları bankaların özel sektöre değil, kamu kesimine kredi veren kurumlar haline gelmesine yol açmıştır. Bilançoların aktifinde yer alan DİBS (devlet iç borçlanma senedi) stokları artmıştır.
- 4- Kredi vermede güvenilirlik ve geri dönülebilirlik kriterlerinden uzaklaşıldığı için, bankaların geri dönmeyen kredileri artmıştır.

2000 yılında Kasım ayının son haftasında bankacılık sisteminden kaynaklanan ve tüm mali piyasalara güveni sarsan önemli bir kriz yaşandı. Sistem içerisinde kötü yönetilen banka sayısı arttıkça kriz yeni boyutlar kazandı.

Tasaruf Mevduatı Sigorta Fonu’na (TMSF) devredilen bankaların sahip ve yöneticilerinin tutuklanması, elleri kelepçeli televizyon ekranlarında görülmeleri özellikle de Süleyman Demirel’in yeğeninini akıl almaz oyunlarla Egebank’ın içini nasıl boşalttığını;

medyanın günlerce anlatması tüm mali piyasalarda paniğe yol açtı. Bu telaşla bankalar açık pozisyonlarını kapatmak için yoğun bir şekilde döviz toplamaya başladı.

Tablo-1 : Türkiye’de Bankaların Açık Pozisyonları (Milyar \$)

Aylar	Oran
1998	-8.4
1999	-13.3
2000- I	-15.78
2000 –II	-18.18
2000- III	-20.00
2001-I	-12.16

Kaynak: www.tbb.org.tr www.tcmb.org.tr

Nur Keyder,” Türkiye’de 2000-2001 Krizleri ve İstikrar Programları”,
İktisat İşletme Finans, Yıl:16, Sayı:183, s.41.

Bu gelişme yabancı tasarrufluların da kaçışını hızlandırdı. Sonuçta bankacılık, güven esasıyla yürümektedir. Mudiiler paralarını yatırdıkları bankanın o parayı sağlam yatırımcılarla buluşturduğuna güvenmek ve bu ticaretten kendine pay almayı istemektedir. Dolayısıyla bankalar; mudiiler ve mudilerin parasını kullanacaklar arasındaki bir köprüdür.

Tablo-2

Tablo : Faaliyet İzni Kaldırılan ve TMSF’ye Devredilen Bankalar*

Banka	Devir Nedeni	Devir Tarihi	Aktifler (**)		Personel (**)		Devir Zararı Milyon dolar
			Milyon TL	%	Adet	%	
1 Türk Ticaret Bankası A.Ş.	3182 B.K. 64/2	06.Kas.97	677	0.6	3,664	2.1	778
2 Bank Ekspres A.Ş.	3182 B.K.1, 5, 64 Fon Yön.12. Mad.	12.Ara.98	311	0.3	629	0.4	435
3 Interbank A.Ş.	3182 B.K. 64/2	07.Oca.99	1,112	1.1	1,320	0.8	1,269
4 Egebank A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	21.Ara.99	795	0.8	1,990	1.2	1,220
5 Yurtbank A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	21.Ara.99	332	0.3	563	0.3	656
6 Yaşarbank A.Ş.	4389 B.K. 14/3	21.Ara.99	823	0.8	1,626	1	1,149
7 Esbank A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	21.Ara.99	948	0.9	1,898	1.1	1,113
8 Sumerbank A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	21.Ara.99	447	0.4	1,407	0.8	470
9 Kıbrıs Kredi İstanbul Şub.	4389 B.K. 14/3 ve 16/1	27.Eyl.00	1	0	22	0	0
10 Bank Kapital T.A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	27.Eki.00	89	0.1	538	0.3	393
11 Etibank A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	27.Eki.00	826	0.8	2,035	1.2	698
12 Demirbank T.A.Ş.	4389 B.K. 14/3	06.Ara.00	2503	2.3	4,225	2.4	648
13 Park Yatırım A.Ş.	4389 B.K. 14/3	06 Ara.00					
14 İhlas Finans Kurumu	4389 B.K. 20/6	10 Şub. 01					
15 Ulusal Bank A.Ş.	4389 B.K. 14/3	28.Şub.01	312	0.3	251	0.1	524
16 İktisatBankası T.A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	15.Mar.01	685	0.7	1,339	0.8	1954
17 T. Emlak Bankası A.Ş. (***)	4684 Sayılı Kanun ve BDDK 5508	03 - 09Tem.01	3,684	3.5	10,000	5.8	
18 Kentbank A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	09.Tem.01	899	0.9	1,766	1	681
19 EGS Bank A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	09.Tem.01	510	0.5	1,004	0.6	545
20 Bayındırbank A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	09.Tem.01	259	0.2	486	0.3	116
21 Sitebank A.Ş.	4389 B.K. 14/3	09.Tem.01	25	0	97	0.1	53
22 Tarih Bank A.Ş.	4389 B.K. 14/3	09.Tem.01	185	0.1	526	0.4	74
23 Toprakbank A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	30.Kas.01	3,541	2	2,458	1.7	880
24 Pamukbank T.A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 14/4	19.Haz.02	4,942	1.9	4,040	3.2	3,618
25 T. İmar Bankası T.A.Ş.	4389 B.K. 14/3 ve 16/1	03.Tem.03	1,158	0.5	1,521	1.2	5,933
Genel Toplam (Emlak Bankası hariç)			21,378	15.5	33,405	21	23,205

Kaynak: BDDK

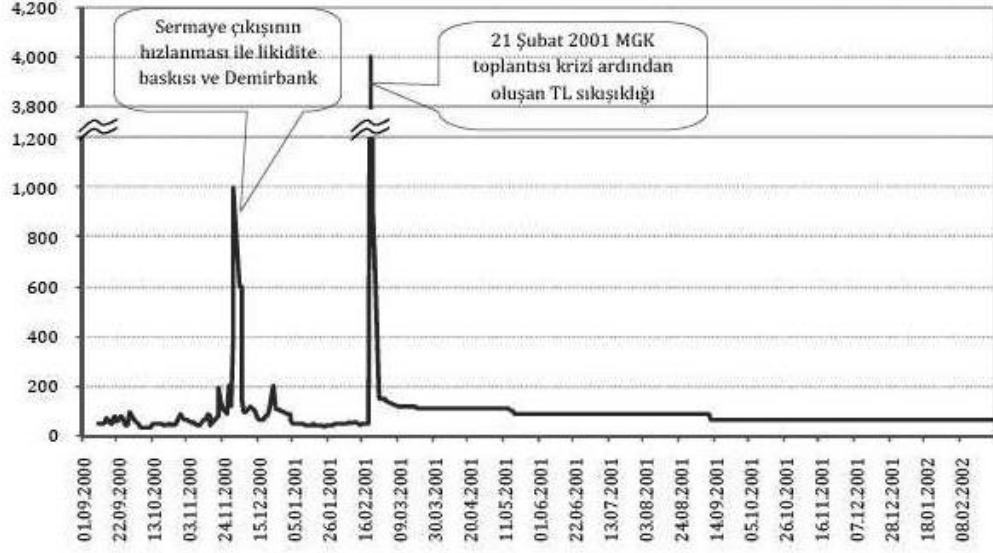
(**)Faaliyet izni kaldırılan ve temettü hariç ortaklık hakları ile yönetim ve denetimi TMSF’ye devredilen Bankalar (***) Çözümlemeden önceki yılın bilanço değeri ile söz konusu yıl toplamı içerisindeki payları yansıtmaktadır Dolayısıyla genel toplama ilişkin rakamlar farklı yıllara ait değer ve oranların toplamını göstermektedir. (***)Emlak Bankası 4684 sayılı yasa ve BDDK’nın 5508 sayılı kararı ile Ziraat Bankasına devredilerek tasfiye sürecine alınmıştır.

Krizin ilk iki gününde (27-28 Kasım) T.C. Merkez Bankasından 3 milyar dolar çekildi. Piyasalarda TL sıkıntısı başlayınca Bankalar arası Para Piyasasında gecelik repo faizi %200’e yükseldi. Ancak döviz kurlarında ciddi bir dalgalanma olmadı. Tamamen bankacılık sisteminin kötü işleyişinden ve cılız yapısından kaynaklanan kriz derinleşerek Aralık ayının başına kadar geldi. Kasım 2000 tarihinde yaşanan kriz sonucu faiz oranlarının önemli ölçüde yükselmesi, özellikle aşırı gecelik borçlanma ihtiyacında olan kamu bankalarıyla TMSF kapsamındaki bankaların mali yapılarını iyice bozmuştur. T.C. Merkez Bankası’nın müdahaleleri etkisiz kalınca 1 Aralık Cuma günü mali tarihimizde ilk kez gecelik repo faizi

%1700'e yükseldi. İMKB tam bir şok yaşadı ve endeks %26 oranında düşerek 7977'ye indi, Gecelik faiz oranları da aşağıda belirtildiği gibi olmuştur. (ŞAHİNÖZ, 2001, s.186).

Tablo-3

Grafik : TCMB Gecelik Faiz Oranları

Kaynak: TCMB

IMF'nin beceriksizliği ve tereddütleri yüzünden Türk özel sermayeli bankaların beşincisi olan Demirbank, fon yetersizliği nedeniyle yükümlülüklerini yerine getiremez hale geldi ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından 6 Aralıkta Fon'a devredildi. Aynı gün Park Yatırım Bank'ın faaliyet izni kaldırıldı.

Sonunda IMF beklenenin üstünde istikrar programına destek kredisi vereceğini ilan etti. Kısa sürede piyasalarda olumlu gelişmeler olmaya başladı. IMF' e yeni krediler karşılığında 62 maddelik "3.Ek Niyet Mektubu" verilmesi krizin büyük ölçüde aşıldığının işareti sayıldı.

Ancak, bütün bu gelişmelere karşın güven unsurunun tam olarak oluşmaması, piyasalarda sürekli olarak yeni bir kriz beklentisini gündemde tuttu.

Bu uyumsuzluk ve güvensizlik Şubat 2001 sonlarındaki Hazine ihalesi öncesinde 19 Şubat 2001 günü Milli Güvenlik Kurulu toplantısında meydana gelen Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer ile Başbakan Bülent Ecevit arasındaki tartışma ile sürekli tedirginlik içinde olan piyasalarda panik ortamına yol açmış, sisteme olan güven tamamen kaybolmuş ve 19 Şubat 2001 tarihinde Türk lirası yeniden ciddi bir spekülasyon atakla karşı karşıya kalmıştır. Bu tarihte gerçekleşen bir gün valörlü 7,6 milyar dolarlık döviz talebi döviz kuruna önemli bir baskı oluşturmuştur. Bu baskının etkisini azaltabilmek amacıyla TCMB ertesi gün vadesi gelen repolarını yenilememiş ve bir gün evvel sattığı dövizlerin 6,1 milyar dolarlık kısmını alış veya iptal işlemleri sonucu geri almıştır. Ancak, aradaki fark kadar dövizin satılması nedeniyle azalan Türk lirası likiditesi, günlük aşırı likidite ihtiyacı içinde olan kamu bankalarının sorunlarının daha da ağırlaşmasına yol açmıştır.

Hazine Müsteşarlığı, oluşan gerginliğin üstesinden gelebilmek için ihale programını değiştirdi, 1 aylık ve dört aylık iki ihale açan Hazine bugüne kadar gerçekleştiren en kısa vadeli borçlanmayı yaptı. Bu nedenle fazladan 51 trilyon TL fazladan faiz yükü altına girdi. Bunun yanı sıra, bankacılık sisteminin içine düştüğü kriz borsada etkisini hemen göstermeye başladı. Standart and Poors ve Fitch gibi uluslararası derecelendirme kuruluşlarının, Türkiye'nin kritik bir noktada olduğunu ve notunun düşürüleceğini açıklamaları, güvensizliğin daha da artmasına neden oldu ve yabancı yatırımcılar hızla İMKB'den çıkmaya başladı.

V- 2000-2001 Bankacılık Krizi Sonrası Türkiye

Başbakan Bülent Ecevit'in MGK toplantısının ardından yaptığı açıklamalarla aradığı bahaneyi bularak patlayan ekonomik kriz, Türk Cumhuriyet tarihinin en büyük krizlerinden birisiydi. Krizin gün yüzüne çıkmasından sonra 22 Şubat'ta Ecevit başkanlığında ekonomiden sorumlu bakanların ve bürokratların da katılımıyla "Ekonomik Zirve" yapıldı. Zirvenin ardından Dalgalı kur'a geçildiği belirtildi. Dalgalı kurun ilk gününde Merkez Bankası, önceki gün 689 bin 729 lira olarak açıkladığı doların efektif satış değerini dün 963 bin 943'a yükseltti. 23 Şubat günü Merkez Bankası Başkanı Gazi Erçel, üç gün sonra da Hazine Müsteşarı Selçuk Demiralp görevinden ayrıldı. Krizden bir hafta sonra Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanlığı'na Dünya Bankası Başkan Yardımcılarından Kemal Derviş getirilerek Ekonomi Kemal Derviş'e teslim edildi. Bu gelişmeyle birlikte BDDK Başkanı Zekeriya Temizel'de görevinden istifa etti.

Kemal Derviş vakit kaybetmeden yeni ekonomik programın stratejisini açıkladı. Bu strateji üç aşamadan oluşacaktı.

İlk aşamada, bankacılık sektörüne ilişkin tedbirler süratle alınarak, mali piyasalarda belirsizlik azaltılacak ve kriz ortamından en kısa sürede çıkılacaktır.

İkinci aşamada özellikle faiz ve döviz kurunun belirli bir istikrar kazanması sağlanacak, böylece ekonomik birimlere orta vadeli bir perspektif kazandırılacaktır.

Üçüncü aşamada ise makroekonomik dengeler tesis edilerek ekonomide yılın ikinci yarısından itibaren istikrarlı bir büyüme ortamı sağlanacaktır.

Kemal Derviş, açıkladığı program çerçevesinde yapılması gerek yasal düzenlemeleri de şu şekilde sıralıyor (TÜRKİYE'NİN GÜÇLÜ EKONOMİYE GEÇİŞ PROGRAMI);

- Şubat 2001 Krizi'nin mali etkisini yansıtacak şekilde Ek Bütçe Kanunu'nun çıkarılması ve Bütçe Kanunu'nun bazı maddelerinde (borçlanma limiti ve görev zararı gibi) değişikliklerin yapılması,
- Bankalar Kanunu'nda gerekli değişikliklerin yapılması,
- Kalan fonların kapatılmasına yönelik yasal düzenlemenin yapılması,
- İcra ve İflas Kanunu'nda banka tasfiyesinin kolaylaştırılması amacıyla gerekli değişikliklerin yapılması,
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na Avrupa Birliği normlarına uygun bir yapı getirecek yeni Merkez Bankası Kanunu'nun çıkarılması,
- Telekom'un %51'inin satışına izin veren Kanun'un çıkarılması,
- Tütün Kanunu ve Şeker Kanunu'nun çıkarılması,
- Kamu İhale Kanunu ve kamulaştırmalara ilişkin yasal değişiklikler yapılması,
- Borçlanma Kanunu'nun çıkarılması,
- Sivil Havacılık Kanunu'nda gerekli değişikliğin yapılması,
- Petrol ve Doğalgaz Kanunlarının çıkarılması,
- Mevcut görev zararlarına ilişkin Kanun ve Kararnemelerin iptali ile ilgili yasal düzenlemeler yapılması,
- Banka kredileriyle ilgili özel karşılıkların tamamen vergiden düşürülmesine imkân veren kanuni düzenleme çıkarılması.

Tablo - 4: Finansal Krizlerin Yönetimine Dair Düzenlemeler

4491 Sayılı Bankalar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun	19 Aralık 1999
4605 Sayılı Kanun (Geçici 29 uncu Maddesi)	30 Kasım 2000
Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkında Yönetmelik	08 Şubat 2001
Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik	10 Şubat 2001
Ziraat Bankası, T. Halk Bankası ve T. Emlak Bankası'nın görev zararı alacaklarının tasfiye edilmesi esas ve usulleri hakkında 2001/2312 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.	30 Nisan 2001
4651 Sayılı TCMB Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	05 Mayıs 2001
4672 Sayılı Bankalar Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun	12 Mayıs 2001

Kaynak: BDDK

VI- Sonuç:

90'lı yıllardan sonra yaşadığımız krizlerin büyük bir çoğunluğu finansal yapımızdaki eksiklikler ve zayıflıklardan kaynaklanmaktadır. Özellikle 2000 yılının Kasım ayında yaşanan kriz ve hemen akabinde gelen Şubat 2001 krizi finans sektörümüzdeki zayıflığın ve eksikliğin bir göstergesidir. Etkin denetimden yoksun, bankacılık prensiplerini hiçe sayan bankacılık anlayışı ve geri dönmeyen kredilerin yanında hükümetinde gerekli tedbirleri zamanında alamaması sebebiyle krizin boyutu daha da derinleşti. Kemal Derviş'in bakan olması, Merkez Bankası Başkanının, Hazine Müsteşarının ve BDDK Başkanının istifa etmeleri, Güçlü Ekonomiye Geçiş programı çerçevesinde yapılan yasal düzenlemelerle krizin sonuçları en aza indirilmeye çalışılmıştır. Devlet Bakanı Ali Babacan'ın açıkladığı verilere göre tarihe '**Kara Çarşamba**' olarak geçen 21 Şubat 2001 krizinin ekonomiye maliyetini 381.8 milyar lira olarak hesapladıklarını açıkladı.

KAYNAKLAR

- *Halil ALTINTAŞ – Bankacılık Krizleri, Nedenleri ve Ekonomik Maliyetler i - Erciyes Ü. İ İBF Dergisi, Sayı: 22, Ocak-Haziran 004, ss. 39-61.*
- *Zeynep Karaçor- Öğrenen Ekonomi Türkiye: Kasım 2000-Şubat 2001 Krizinin Öğrettikleri)*
- *Aykut Kibritçioğlu- Türkiye de ekonomik krizler ve hükümetler bölüm3*
- *Yrd. Doç. Dr. Zübeyir Turan- Türkiye Ekonomisinde Kasım 2000-Şubat 2001 Krizleri*
- *Durmuş Yılmaz - Zaman gazetesi 19/02/2011*
- *Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu - Krizden İstikraraTürkiye Tecrübesi*
- *Betül Sakarya – Türkiye’de Bankacılık Krizleri Nedenleri ve Regülasyon Uygulamaları (Yüksek Lisans Tezi – Sakarya Üniversitesi)*
- <http://www.belgenet.com/eko/21subat01.html>